Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0821U102555

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-11-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шершова Тетяна Вікторівна
2. Shershova Tetiana Viktorivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 034

Назва наукової спеціальності: Гуманітарні науки. Культурологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 02-11-2021

Спеціальність за освітою: 025 Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.850.008

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, м. Київ, 01015, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, м. Київ, 01015, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 13.09.25, 17.71

Тема дисертації:

1. «Культурна пам’ять як чинник формування національної ідентичності (на матеріалах народно-пісенних практик Полтавщини)»

2. "Cultural memory as a factor in the formation of a national identity (on the materials of folk song practices of Poltava region)"

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена дослідженню культурної пам'яті як чинника формування національної ідентичності, яка відображена в народно-пісенних практиках Полтавщини. У роботі здійснено огляд наукових праць, присвячених дослідженню культурної пам'яті та ідентичності. Здійснено теоретичне осмислення понять «культурна пам’ять», «регіональна ідентичність», «національна ідентичність», «народно-пісенна практика» і «регіоніка», з’ясовано особливості їх трактування у різних наукових дискурсах. Зазначено, що народно-пісенні практики відіграють культуротворчу роль у формуванні регіональної ідентичності, оскільки тісно пов’язані з історичним буттям етносу та особливостями його генези. Розглянуто історико-культурні передумови формування пісенної культури Полтавщини, зокрема фольклорні засади пісенної творчості та сучасне культурно-мистецьке середовище Полтавського краю. Визначено, що народно-пісенні практики існують із давніх часів, вони сформувалися на основі старовинних обрядових

пісень і є відображенням світогляду людини, її ставлення до природи та навколишніх явищ. З'ясовано, що значний внесок у фольклорну складову музичної культури Полтавщини XVIII–XIX століть зробили братства незрячих старців-музикантів, діяльність яких сприяла започаткуванню національної ідентичності. Подано коротку характеристику колективів Полтавщини та окремих виконавців, а також вихідців з полтавського краю, які пропагують народно-пісенну творчість в Україні та за її межами, тим самим підтримуючи українські діаспори. Окреслено способи репрезентації ідентичності народно-пісенними засобами. Обґрунтовано значущість народно-пісенних практик для формування національної ідентичності. З'ясовано внесок представників української діаспори, вихідців із Полтавщини, у розвиток української культури шляхом збереження, створення нових і пропагування народної пісні в межах кордонів інших держав. Виявлено, що чималу роль у формуванні української нації відіграв Т.Г. Шевченко, який заклав основи сучасної української мови, використовуючи елементи народних пісень, книжкову мову старих авторів та селянське просторіччя та зобразив українців незалежною нацією. Простежено гендерний дискурс в українських народних піснях, зокрема відображається роль жінки (її зовнішності, віку, рис характеру, соціального статусу) у формуванні культурної пам'яті та національної ідентичності. У дисертації вперше в культурології обґрунтовано роль культурної пам'яті крізь призму народно-пісенної творчості, як чинника формування національної ідентичності, яка полягає у реактуалізації культурно-історичного минулого нації. Звернення до першоджерел, зокрема народної пісні, уможливлює механізм збереження національної цілісності, трансформуючись через емоційну складову пісенного виконавства в культурну пам'ять, яка формує власне ідентичність. Культурна пам'ять у поєднанні з опредмеченим в ній історичним досвідом у результаті становитимуть основу національної ідентичності. Поглиблено понятійно-категоріальний інструментарій культурологічного дослідження, зокрема уточнено поняття «культурна пам'ять», «національна ідентичність», «регіональна ідентичність» і «регіоніка». Введено поняття «мовчазна пам'ять» і «глибинність культурної пам'яті». Мовчазну пам'ять трактуємо як інформаційно-символічні змісти, образи минулого, які законсервовані у часі, побутують лише на родинному рівні, зберігаючи свою цінність і сакральний зміст. Глибину культурної пам'яті розглядаємо через символізм музично-поетичного полотна, яку можна виміряти кількістю писемних першоджерел, зафіксованих носіїв, які підтверджують наші дослідницькі теорії. Виявлено формуючі чинники пісенної культури Полтавщини та їх вплив на національну ідентичність. Визначальним чинником інтенсивного розвитку культури досліджуваного регіону стали народно-пісенні практики. Наголошено на необхідності відродження витоків пісенної культури – як важливого фактору розвитку сучасної, освіченої особистості. Ключові слова: культурна пам'ять, регіональна культура, національна ідентичність, регіональна ідентичність, мовчазна пам'ять, народна пісня, українська фольклористика, регіоніка, народно-пісенні практики, Полтавщина, фольклор.

2. The dissertation is devoted to the research of cultural memory as a factor of formation of national identity, which is reflected in the folk song practices of Poltava region. The paper reviews scientific works devoted to the study of cultural memory and identity. The theoretical comprehension of the concepts of "cultural memory" and "regional identity", "national identity", "folk song practice" and "regionalism"; the features of their interpretation in scientific sources are clarified. Attention is focused on the relationship between these concepts. It is noted that folk song practices play a cultural and creative role in the formation of regional identity, since it is closely related to the historical development of the ethnos and its genesis. The historical and cultural preconditions of formation of song culture of Poltava region, in particular folklore bases of formation of song creativity and modern cultural and artistic environment of Poltava region are considered. It is determined that folk song practices have existed since ancient times, they were formed on the basis of ancient ritual songs and are a reflection of a person's worldview, his attitude to nature and environmental phenomena. It was found that a significant contribution to the folklore component of the musical culture of Poltava region of the 18th-19th centuries was made by the brotherhoods of the blind elders-musicians, whose activities contributed to the establishment of the national identity. A brief description of the groups of Poltava region and individual performers, as well as people from the Poltava region, who promote folk songs in Ukraine and abroad, thereby supporting the Ukrainian Diasporas. The ways of expressing identity by folk songs are outlined. The significance of folk song practices for the formation of

national identity is substantiated. The contribution of representatives of the Ukrainian Diaspora, natives of Poltava region, to the development of Ukrainian culture by preserving, creating new and promoting folk songs within the borders of other states has been clarified. It is revealed that a significant role in the formation of the Ukrainian nation was played by T.G. Shevchenko, who laid the foundations of the modern Ukrainian language, using elements of folk songs, the literary language of old authors and peasant commonplace, and portrayed Ukrainians as an independent nation. The gender discourse in Ukrainian folk songs is traced; in particular, the role of women (her appearance, age, character traits, social status) and songs in the formation of cultural memory and national identity is reflected. In the dissertation, for the first time in cultural studies, substantiates the role of cultural memory through the prism of folk songs, as a factor in the formation of national identity, which consists in the re-actualization of the cultural and historical past of the nation, is perceived distorted and preserved fragmentarily. The appeal to primary source, in particular the folk song, makes a mechanism for the preservation of national integrity, transforming through the emotional component of song performance into cultural memory, which forms the identity itself. Cultural memory combined with historical experience will result in national identity and conscious being. The conceptual and categorical toolkit of culturological research have been deepened, in particular, the concepts of “cultural memory”, “national identity”, “regional identity” and “regionalism” has been clarified. The concept “silent memory” and “depth of cultural memory” have been introduced. We interpret the silent memory, as information-symbolic meanings, the images of the past, preserved in time, exist only at the family level, preserving their value and sacred meaning. We consider the depth of cultural memory through the symbolism of the musical and poetic canvas, which can be measured by the number of written primary sources, recorded carriers, confirming our research theories. The formative factors of the song culture of Poltava region and their influence on the national identity are revealed. Folk-song practices became the determining factor of intensive development of culture of the studied region. Emphasis is placed on the need to revive the origins of song culture – as an important factor in the development of modern, educated personality. Key words: cultural memory, regional culture, national identity, silent memory, folk song, Ukrainian folklore, regional studies, folk song practices, Poltava region, folklore.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дячук Валентина Павлівна
2. Diachuk Valentyna Pavlivna

Кваліфікація: к. культ., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горбань Юрій Іванович
2. Horban Yurii Ivanovych

Кваліфікація: к. культ., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жукова Наталія Анатоліївна
2. Zhukova Nataliia Anatoliivna

Кваліфікація: д. культ., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Денисюк Жанна Захарівна
2. Denysiuk Zhanna Zakharivna

Кваліфікація: д. культ., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Копієвська Ольга Рафаілівна
2. Kopiievska Olha Rafailivna

Кваліфікація: д. культ., 26.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Герчанівська Поліна Евальдівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні

Герчанівська Поліна Евальдівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.